

Az Aggteleki cseppkőbarlang utolsó szakaszának feltárása.

Irta : Kaffka Péter.

Közel száz esztendeje immár, hogy Vas Imre felfedezte a barlang belső s jelentékenyebb részeit. Az előtte ismert részek már régóta megközelíthetőek voltak, amit bizonyít a sok csontváz és kőorszakkabli lelet, amit az eddigi expedíciók a barlang elején feltártak, bizonyítja még ezt az első termekben fellelhető keréknyom is, ami valószínűleg a török- és tatárudulás idején menekültek hagyománya, amikor még a barlang a denevéragból egy szélesebb bejárással bírt.

Vas Imre a barlangot 1825-ben a Pokolig tárta fel, ami azóta sem nyert meghosszabbítást. Már Vas megállapította, hogy a barlang innét még 174 ölnyi távolságra terjedhet, mert a patak csak Jósavőnél jut ki a hegyből. A nagy kőomlás a Pokolnál azonban elzárta Vas Imre útját s arra készítette, hogy a patak felső végén kútsa a barlang folytatását; a másik irányban Aggteleknél, szemben a patak folyásával, a bűdöstői ágat kutatta, de ez irányban hiábavaló volt minden kísérlete.

A mi fantáziánkat is először az foglalkoztatta s a természetes cseppkőgátakat átcsákányozva, alábbesztettük a Stix vizét, hogy feljuthassunk a medrén. Azonban csakhamar beláttuk vállalkozásunk meddő voltát. A paradicsomi elágazástól 200 méternyi behatolás után már övig gázoltunk a vízben s a boltzat csak egy pár arasznyira volt a víz felett. Beláttuk, hogy ha sikerülne is esetlegesen kiszélesedést elérni, jó időre lehetetlen volna a feltárt rész megnyitása a közönség részére, mert az idáig vezető út is roppant költségekbe kerülne. Abbahagytuk hát a kutatást és még aznap leereszkedtünk az új bejárón át a Pokolba, hogy ott folytassuk kísérleteinket.

Mindenesetre előnyben voltunk Vas Imrével szemben, mert az 1890-ben átvágott új bejárat az egy óra alatt elérte a barlang végét s ehhez Vasnak 8—9 órai fáradságos mászásra volt szüksége, a Poklot az előző napok egyikén mutatta meg nekünk a vezető, bevitt bennünket odáig, ahol még ő is csak egyszer járt életében. Itt láttuk az öreg Klanica és egy pár régebbi vezető nevét a legvégső sziklára karcolva. Innét kezdtük meg a kutatásainkat.

Két eshetőséggel álltunk szemben. Egyik az volt, hogy a pokolbeli leomlás alatt a patak megváltoztatja irányát s ez csak jobbra, Jósfa felé történhetett. A másik feltevésünk az volt, hogy a patak iránya a régi meder északi iránya maradt. Ez volt a valószínűbb feltevés s így a pokolbeli omlás baloldalán kerestük az átjárást s a jobb-
oldalát sikertelenség esetére hagytuk. Szontagh Pál feljebb, én alsóbb régiókban kerestem az átjutas lehetőségeit. Török doktor, a harmadik társ, fent várta az eseményeket a Ganimedes kútjánál, ahol barlangruhába öltöztünk át.

A köömlások igen szűk nyílásokat hagytak a már csákányhoz akartam nyúlni, mikor Szontagh társam segítségemet kérte. Ugyanis egy szűk köömlás hasadékába beleejtette cigarettatárcáját a értékes volta miatt azt minden fáradság mellett elő kellett teremtenünk. Társam a szűk nyíláson át leeresztett, melyen alig hogy átfértem. Szűk és meredeken lefelé irányuló hézagba értem s itt, egypár méternyire a víz mellett találtam meg a tárcát. A víz gondolkodóba ejtett, mert még nem lehetünk az Acheron szintjében. A vizen való átjutást akartam megkísérelni, de Szontagh, aki utánam mászva, ugyanezen hasadékokban felfelé küszört, visszatartott. Ő maga már eltűnt előlem, csak

a hangját hallottam, amint azt kérdezte, hogy látom-e a lámpája fényét? A hasadékok tömérdek kőhézag vette körül, de lámpafényt egyikből sem láttam előtörni. Közöltem ezt vele, mire ő hívott, hogy menjek utána, mert tágabb részbe jutott. Utána küsztem. A tágulás igen kielégítő volt, mert-lefelé haladt az omlás oldalán.

Első gondolatunk az volt, hogy a Pokolba jutottunk vissza, amikor két hatalmas cseppkőoszlop ejtett bámulatba s ez meggyőzőtt az ellenkezőjéről. A tágulás hatalmas teremmé bővült s átámszva egy törmelékes dombon, az Acheron még eddig nem ismert medrében állottunk.

Mindkettőnket elfogott az öröm, mert a váratlan eredmény, ime, kétségtelenné vált. Lázasan haladtunk előre a tágas mederben s csak egy gondolatunk volt: jártak-e már erre? Kutattunk nyomok után, de nem látszott sehol semmi, sem fálya korma, sem emberi lábnyom. Mindenütt a legvékonyabb stalaktitok is épek voltak s végre egy cseppkőkristályos gyémántfolyó meggyőzőtt róla, hogy azt még emberi lábnyom nem érte. Haladtunk előre s a meder, a régi változatlan északi irányt betartva, mind tágasabb termeken vezetett át.

Örömünket meg akartuk osztani harmadik társunkkal s így lemondva a további gyönyörűségről, visszamentünk érte. Szerencse, hogy visszamaradt, mert a kőomlás labirintusában az ő irányító hangja nélkül aligha találtunk volna vissza. Volt rá gondunk most már, hogy magunk után ezen a veszedelmes szivacszerű részen vezetőfonalat hagyjunk vissza, amire elégnek bizonyult egy 35 méteres kötél. Hárman folytattuk hát lelkesült utunkat a táguló óriási, majd szűkülő folyószerű termeken át, de meg-görnyednünk többé nem kellett, mindenütt emelt fővel járhattunk a magas boltozat alatt.

Ugy 300 mtr-nyi előrehaladás után észrevettük, hogy a cseppkővek teljesen elmaradtak, a barlang karaktere megváltozott. Gigászi, egymásra omlott sziklák képeztek a barlangot s a talaj sáros, sikamlós lett. A sziklák között pedig megjelent az agyag. Megtört a barlang iránya s egy labirintusos zezugba értünk. Szerteágaztak a folyósók. Magasba nyúló hasadékok s mélységbevesző szakadékok tántogtak itt. Kétségtelen, hogy már áthaladtunk a bizonyos 174 ölon s itt már egy óriási omlás szűrőjén át fut ki a Baradla a jösvaói völgybe. Ötfelé is folytathattuk volna utunkat, de éjfélmúlt s fáradtak voltunk, visszafordultunk tehát, hozzávetőlegesen felmérve a megtett utat. 450 métert haladtunk a Pokoltól s abból 360 métert tett ki a meder határozott folytatása.

A feltünőbb cseppkőalakulatokat elnevezésekkel láttuk el. Az a haemonitis rózsaszín oszlop, mely először ejtett bámulatba, a boltozatig ér s magánhordja azt s ezért „Atlas“-nak neveztük. Az első teremben levő stalaktitsurgások lebernyegei nagyszerűen csengnek s skálát alkotván, igen jól ki tudunk rajta ütögetni melódiákat. Ennek „Xilofon“-nevet adtunk.

Odébb egy szép fehér cseppkő „Subás juhász“-ként búsult egymagában s a meder tulsó felén egy óriási fehér „Oltár-gyertyát“ láttunk. Nekünk is maradt egy két szép fehér cseppkőtálban: legyen ez hát a „Mi kutunk“. Kétségtelen, hogy ezután jön a barlang legszebb cseppkővizése, mely nagyobb belsőbarlangi torpatakinál s a gyémántfolyóban folytatódik a talajon. („Gyémántvizés“.) Már vége a cseppkővek alvilági birodalmának, amit egy másfélméter hófehér, magas „Határkő“ jelez, ezután már csak egy szép cseppkőfülke van s egy vörös oszlop az „Ör“ és az „Örbódé“.

Visszafelé tapasztaltuk, mennyire jó volt az elővigyázatosság a kötéllal s a Ganimedes kútjánál levette a barlangruhákat, kifelé vettük utunkat. Egész úton a labirintus foglalkoztatott furcsa, fantasztikus repedéseivel s gigászi mélységeivel.

A részletes katonai térképen lemértük a föld alatt megtett utunkat s Vas Imre számítása megerősítést nyert. A Farkaslyuk-völgynél jártunk. Már tisztában voltunk a felfedezés fontosságával. A farkaslyuki sziklákon két barlang van, a „Farkaslyuk“ és a „Szomjúlyuk“, melyeknek kutatásával eddig egyáltalán nem foglalkoztak. Ezek feltétlenül összeköttetésben vannak a labirintus üregeivel, amit a lemért közlés és a barlangban látott denevérek erősítenek meg. Vas Imre megemlékezik arról, hogy a Ganimedes kútjánál egy fekete cserépedényt talált legnagyobb meglepetésére, holott az azon az úton, melyet ő feltárt, a barlangba nem kerülhetett, sőt egy-két centiméternyi cseppkőréteg alatt jól kivehető lábnyomokat talált. Ki tudja, talán ez az őslény azon az úton vergődhetett ide, amelyiken mi most kifelé igyekeztünk s tán neki könnyebb dolga volt az akkor még szerencsésebben alakult omladékok között.

A Farkaslyuk-i bejáró megteremtése, esetleg csak feltárása, százszor kevesebb munkát igényelne, mint a Münnich-féle út bevágása. Viszont jelentősége nagyobb, mert a farkaslyuki völgy egyike a környék legszebb völgyének, ahol egy menedékház építése ideális volna s Jösvaó közelsége a villanyvilágítás bevezetését is igen megkönnyítené. Jelenleg a barlang legszebb része és a csillagvizsgáló megtekintése visszatérést igényel ugyanazon az úton, míg ezen kijárás felkutatásával elérhető volna az, hogy 7–8 óras túrával a barlang kényelmesen és teljes hosszában megtekinthető volna. S így a jösvaói

jelenlegi kijárat 330 lépcsőjének megmászása is elkerülhető volna, aminek megrenoválása is jóval több munkát kívánna, mint ezen kijáró létesítése.

Ezek a gondolatok foglalkoztattak, mikor felfelé kilíródtunk a korhadtt, fönkrement lépcsőkön. Mikor kiléptünk a töbörbe, gyönyörű holdfény fogadott. A rombadőlt menedékház falai misztikusan világítottak s az erdős hegyoldalak halálos csendben nyugodtak.

Hamarosan tüzet raktunk s lepihentünk az ég felé röpülő lángok köré. Nem voltunk álmosak s szalonnát pirítva beszélgettünk halkán, mintha Fantomok hallgatóznának körülöttünk. A karbidlámpák utolsót pislogtak s átadták a teret a holdnak s a felfelé röpülő szikrák királyi világításának. Az erdő komoran sötétlett s minden oly túlvilági volt, oly misztikusan keveredett a közelmúlt órák emlékeivel. Majd világosodott kelet felől, jelezve, hogy vége a fantasztikus csodák éjszakájának s közeledik a józan nappal, mely visszavisz a köznap életbe. De meghagyja az emléket ennek a fantasztikus, bűvös éjjelnek, 1922 augusztus 12. éjszakájának.

Rovatvezető: HENSCH ALADÁR

kezményeket minden vonatkozásban levonni. Bár úgy az elnökség tagjai, mint a tanács a legteljesebb bizalmukról biztosították és hangsúlyozták, hogy ha talán a titkári állást annakidején tényleg mint az egyik tagegyesület képviselőjére bízták rá, a főtítkárságra azonban már az egész szövetség bizalma emelte, mégsem akarta már bejelentett lemondását visszavonni. A megnyilvánult egyhangú bizalom jól esett neki és reméli, hogy a jövőben ismét fog reá módot találni, hogy a szövetség munkájába belekapcsolódjék. A tanács így kénytelen volt a főtítkár lemondását őszinte sajnálattal tudomásul venni és egyúttal jegyzőkönyvileg fejezte ki Dr. Zsembery Gyulának eddigi működéséért köszönetét. Minthogy Hensch Aladár titkár kijelentette, hogy a főtítkári teendőket nagymértv hivatalos elfoglaltságára való tekintettel az őszi közgyűlésig sem vállalhatja, a tanács a tisztújításig Dr. Dobrovics Károly tanácstagot kérte föl a főtítkári teendők ellátására. Titkár bejelentette, hogy Dr. Albecker Sándor jegyző is lemondott állásáról, a másik jegyző pedig szintén nem jár föl a hivatalos helyiségbe, amiért javaslatára a tanács a közgyűlésig a jegyzői teendők elvégzését Hangel Andor és Demény Miklós tanács-tagokra bízta, akik eddig is nagy segítségére voltak a titkárnak a folyóügyek elintézésében, amiért a tanács köszönetet is mond nekik, míg az állásából távozó jegyzőnek is eddigi munkájáért köszönetet szavazott. A titkári bejelentések során a tanács a B. B. T. E. turistaszakosztályának bejelentése alapján megsemmisítettnek jelentette ki Kollár Gabriella 878/1922. számú elvesztett igazolványát és ezúton is kéri a közönséget, hogy aki azt megtalálná, szolgáltassa be a szövetség irodájába. A Mecsek Egylet felirata kapcsán a tanács fölhatalmazta az elnökséget, hogy a Si Szövetség elnökségével együttesen fontolja meg, nem volna-e célszerű a D. Ö. A. V.-nál a magyar turistákkal szemben tapasztalt ellenszenves magatartás ügyében küldött közös átirat elintézését megsürgetni? A Nemzeti Testező Egyesület turista szakosztálya, Rákospalota, az Újpesti Torna Egyesület turista szakosztálya és a Gyopár Turista Egyesület múlt évi jelentését a tanács tudomásul vette és egyben fölhívta azon egyesületeket évi jelentéseik beküldésére, melyek ezen kötelezettségüknek eddig még eleget nem tettek. A B. B. T. E. turista szakosztálya Dr. Prém Lórántot, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Sport Egylet turista szakosztálya Bader Lászlót és a Pósta Sport Egylet turista szakosztálya Bödö Károlyt bízta meg a tanácsban való képviselővel. Titkár javaslatára a tanács fölhatalmazta az elnökséget, hogy a M. T. E.-nek a miniszterelnökség sajtóosztályához benyújtott kérvényét, melyet az O. T. T. küldött le véleményezésre, pártolólág terjessze föl mielőbb, minthogy ezen kérés teljesítése a turistaügyi költségvetést nem terheli s csak öröndetes, ha más alapokból is sikerül ügyünkhöz támogatást kapni. Dr. Vigyázó János társelnök jelenti, hogy utánaírt a kultuszminiszteriumban az államsegélyek ügyének s sikerült kisorsígtatnia a M. T. Sz. és O. T. T. által fél éve pártolólág felterjesztett kérvények kedvező elintézését, így a Mátrai Gallya-tetői menedékházra 500,000 K részsegélyt, a „Turistaság és Alpinizmus” 1922. évi segélyezésére 250,000 K, a „Részletes Magyar Utikalauzokra” 200,000 K, térképkiadásokra 40,000 K, diapozitívokra 10,000 K, mely összegeket a miniszterium a Szövetség útján a napokban elszámolás